

Fortum AS – nedleggelse av reguleringene av Nordre og Mellom Røgden i Grue kommune i Innlandet – Høringsuttalelse fra Blåfall AS

Vi viser til søknad av 11.05.2023 fra Fortum AS om tillatelse til å legge ned reguleringene av innsjøene Nordre og Mellom Røgden med høringsfrist 15.11.2023.

Blåfall AS, heretter omtalt som Blåfall, er et selskap lokalisert i Oslo med formål å utvikle nye småkraftverk rundt om i landet, i samarbeid med grunn- og fallrettseiere. I Røgdenvassdraget er det et fall i Løvhaugsåa, fra Mellom Røgden ned til Store Røgden som er høyst aktuelt for Blåfall å utnytte. Vi har derfor allerede inngått avtale med grunn- og fallrettseieren om å utarbeide en konsesjonssøknad for et kraftverk på deler av denne strekningen. Vedlegg 1 viser en prinsippskisse over hvor og hvordan kraftverket skal etableres, og er i stor grad en videreføring av det som i sin tid var et Samlet Plan prosjekt.

Fra vi begynte å utvikle dette prosjektet, har en grunnpilar i forutsetningene for å kunne gjennomføre en utbygging, vært at det er to reguleringsmagasin oppstrøms som kan benyttes. Disse vil både øke årsproduksjonen fremfor et kraftverk som bare benytter uregulert tilsig, og deler av produksjonen vil flyttes til vinteren da det er høyere priser og større behov for regulerbar kraft.

Foreløpige beregninger viser at kraftverket vil produsere ca. 5,3 GWh/år uten regulering. Med regulering øker dette til 6,4 GWh/år. Med reguleringer av Nordre og Mellom Røgden innenfor grensene på henholdsvis 3,5 meter og 2,7 meter øker altså produksjonen med 1,1 GWh/år.

For Blåfall vil muligheten til å flytte store deler av produksjonen fra sommer til vinter med høyere priser, og at det blir noe høyere produksjon med regulering, være helt avgjørende for at vi kan realisere et kraftverksprosjekt i Løvhaugsåa. Det er derfor ikke aktuelt for oss å vurdere et alternativ uten disse reguleringene.

Vi vil også understreke at vi i vår planlegging har tatt høyde for at det skal slippes en minstevannføring fra magasinene tilsvarende det som er satt i gjeldende konsesjonsvilkår, altså 0,2 m³/s fra Nordre Røgden og 0,4 m³/s fra Mellom Røgden hele året. Minstevannføringen på 0,4 m³/s fra Mellom Røgden vil også bli sluppet forbi inntaket til kraftverket i Løvhaugsåa. I og med at tapping fra Røgdensjøene også i dag i stor grad foregår i vintersesongen vil endringene fra dagens reguleringsregime være små. Den største forskjellen vil være at på strekningen fra inntaket i Løvhaugsåa og ned til Store Røgden vil vannføringen i det meste av tiden være begrenset til minstevannføringsslipet, bortsett fra i flomperioder med overløp.

Når Fortum AS har søkt om konsesjon til å legge ned reguleringene av Nordre og Mellom Røgden så skaper dette en usikkerhet hos oss i hvordan vi kan få utviklet dette prosjektet. NVE har pålagt Fortum en omfattende damrehabilitering av begge reguleringsanleggene. Inntil dette er gjort så er vannene nedtappet for å holde mindre vanntrykk mot dammene. Fortum har vurdert kostnadene til rehabilitering til å være så store at de ikke vil disponere disse magasinene lenger.

Vi mener at en nedleggelse av reguleringene vil medføre en del ulemper for lokalsamfunnet i Grue og i form av bortfall av regulerbar kraft. Selv om det over tid kan forventes at naturen vil hente seg inn

igjen så vil dette ta tid, til ulempe for berørte parter. Blåfall håper derfor at vi kan få konsesjon til et kraftverk i Løvhaugsåa med reguleringer av Røgdensjøene på samme vilkår som i dag. Alt i alt mener vi dette vil være til langt mindre ulempe for lokalmiljøet på Finnskogen samtidig som vi får utnyttet ressursene i et vassdrag som allerede er regulert til kraftproduksjon.

Etter vår vurdering må det derfor bli en samordnet behandling her mellom vår søknad om kraftverk i Løvhaugsåa med tilhørende reguleringer av Røgdenvannene, og søknaden om nedlegging av de samme reguleringsanleggene. I henhold til konsesjonsvilkårene post 1, jf. også vassdragsreguleringsloven § 27 kan ikke en reguleringskonsesjon overdras. Søknad om nedleggelse må derfor behandles for seg og skal avgjøres av kongen i statsråd.

Dersom det blir gitt konsesjon til nedlegging av reguleringene så vil det bli gjennomført tiltak fra Fortum for å fjerne disse anleggene. For Blåfall vil dette være særdeles uheldig, i og med at vi planlegger å benytte deler av anleggene så langt som mulig for å holde kostnadene ved en utbygging nede. Vi vil selvfølgelig sørge for at anleggene blir bygget sikkerhetsmessig forsvarlig, i tråd med de krav som gjelder.

Blåfall vil derfor på det sterkeste anmode om at NVE ikke ferdigbehandler søknaden fra Fortum AS og sender sin innstilling til departementet om nedlegging av reguleringene av Nordre og Mellom Røgden før NVEs innstilling til vår søknad om tillatelse til kraftverk og regulering også er klar til å oversendes departementet. En slik samordning vil være både tidsbesparende og kostnadsbesparende.

Dersom Regjeringen kommer til at det både kan gis tillatelse til nedlegging og tillatelse til vårt kraftverk med tilhørende reguleringer, så vil rekkefølgen være av betydning.

Blåfall kan ikke ta stilling til om vi faktisk skal bygge anlegget før vi har kjennskap til konsesjonsvilkårene, og deretter gjennom detaljplanutforming og innhenting av priser har tilstrekkelig kjennskap til de totale utbyggingskostnadene. Vårt anliggende er derfor at vi ikke kan ta imot en konsesjon, og så konkludere med at det ikke er tilstrekkelig lønnsomhet i en utbygging av kraftverket. Dersom vi som nye innehavere av konsesjonen vil pådra oss omfattende økonomiske forpliktelser ved at det vil være Blåfall som får ansvaret for å fjerne reguleringsanleggene, så kan vi ikke ta sjansen på det.

Det vi håper er en løsning som NVE og etter hvert departement kan akseptere, er at Fortum AS inntil videre får dispensasjon til å holde magasinene nedtappet frem til disse spørsmålene er avklart.

Om det ikke blir gitt konsesjon til vårt prosjekt så er det ikke lenger noen utfordring for oss. Da blir det videre en sak mellom NVE og Fortum.

Dersom vi imidlertid blir gitt konsesjon, og Fortum får tillatelse til nedlegging, vil det være nødvendig med vilkår knyttet til tidsfrister for gjennomføring og overtakelse.

Blåfall må få tilstrekkelig med tid til å vurdere om vi skal ta en investeringsbeslutning eller ikke. Dersom en slik beslutning blir tatt så overtar vi også forpliktelsene for anlegget. Dersom vi derimot kommer til at vi ikke klarer å realisere anlegget, så må vi ha anledning til å takke nei. Ansvaret for nedleggingen går da tilbake til Fortum. Dette selskapet får derfor i første omgang en betinget tillatelse til nedlegging, avhengig av hva Blåfall konkluderer med. Vi håper dette er en løsning som vassdragsmyndighetene kan akseptere.

Til sist så er det enkelte spørsmål som reiser seg, og som vi håper NVE som fagekspertise kan avklare for oss. Dette er jo et grensevassdrag mot Sverige, og det er dermed for oss uklart i hvor stor grad alle bestemmelsene i vassdragsreguleringsloven gjelder.

Vi er innforstått med at vi for Løvhaugsåa skal betale konsesjonsavgifter og konsesjonskraft etter gjeldende bestemmelser. Vi har derimot ikke oversikt over om Fortum vil være forpliktet til å delta i reguleringsanleggene, jf. vassdragsreguleringsloven § 25. Vi ber om at NVE avklarer dette spørsmålet som vi mener er høyst reelt i og med at Fortum AS har flere kraftverk på svensk side som vil nyttiggjøre seg reguleringene.

I og med at vi skal videreføre en regulering, så håper vi også at NVE kan bekrefte at vi ikke må betale erstatning til grunneiere rundt Røgdenvannene i og med at disse har fått erstatning for reguleringene tidligere, i forbindelse med den opprinnelige konsesjonen i 1954.

Vi håper at vi kan få en konstruktiv fremdrift, i samarbeid med Fortum AS og NVE i denne saken. Det er ikke ønskelig for noen at vannene står nedtappet slik som i dag, og vi antar derfor at vår søknad kan bli høyt prioritert, på lik linje med søknaden fra Fortum om nedlegging av reguleringene. Søknaden fra vår side vil bli sendt inn i løpet av vinteren. Det er gjennomført en biologisk mangfoldundersøkelse, og gjort hydrologiske beregninger så grunnlagsmaterialet er på plass.

For Blåfall AS

Lars Haugom,
Daglig Leder

Vedlegg: Prinsippskisse for Løvhaugsåa kraftverk

